

csátja útjára az olvasók felé, hogy szerény kis ünnepségen, a szerző és más meghívottak jelenlétében, bemutatja őket. Az őszi évadban eddig Bori Imre *Krúdy Gyula* című monográfiájának, valamint Kossa János *A mi nyelvünk és Ladik Katalin Mesék a hétfejű varrógépről* című új kötetének bemutatóját jegyeztük fel. Legutóbb pedig Lőrinc Péter *Pirkadás* címmel közreadott emlékiratkötetének avatóünnepsége volt. Tomán László méltatásában elmondta, hogy a könyv megjelenéséhez — egyebek között — az író nyolcvanadik születésnapja nyújtotta az alkalmat, hogy a *Pirkadás* egy nagyobb könyvciklus része, illetve a korábban megjelent *Válságok és erjedések*, valamint a *Vándorlások* folytatása. Századunk egy viharos évtizedéről, az 1930-tól 1941-ig terjedő időszakról kapunk képet. Gazdag, harcos műltről, fáradhatatlan munkásmozgalmi, irodalmi és pedagógiai tevékenységről, egy korról és embereiről mesél a könyv. Részletesen szól a *Híd* folyóiratról, a korabeli irodalmi és iskolai háborúságokról, és a politikai meg társadalmi viszonyok ábrázolása közben érzékletes példákon szemlélteti a bürokrácia hatalmát, a terror légkörét. Arra a kérdéseinkre, mit fejez ki maga a *Pirkadás* cím, Lőrinc Péter a következőképpen válaszolt:

„... A könyvnek három fejezete van, az első fejezetnek a címe *Az éj-jel himnusz*. Egy kissé keserűen, némi szarkazmussal van mondva az a »himnusz«, de valóban volt egy hasonló című versciklusom ebben az időben. Ezzel kezdődik ez a korszak. Az éjszakával, a sötét éjszakával, és a pirkadással fejeződik be, amely nemcsak az én esetemben jelentett pirkadást, hanem az egész ország, a Párt esetében is. Hogy rövid és érthető legyenek: ekkortájt, 37-ben jött

Tito az éjre. S ugyanakkor kerültem én Bitolába, száműzetésbe, és ugyanakkor lettem a szerbhorvát nyelvű folyóiratok munkatársa (a magyar folyóiratokon kívül), és így tovább... Szóval, emiatt *Pirkadás*. Utána nem jön rögtön a reggel, talán a hajnalhasadás sem, mert azután jön közbe egy négyesztendő időszak, amit a táborban töltök el...”

A születésnapj gratulációkhoz mi is csatlakozunk, és sok szerencsét, minden jót kívánunk a nyolcvanéves Lőrinc Péternek.

BORBÉLY János

LADIK KATALIN A VELENCEI BIENNALE NŐI SZEKCIÓJÁBAN. Az idej Velencei Biennale vizuális művészeti és építészeti osztályában szeptember 20-a és október 15-e között tartották meg *A nyelv anyagiasítása* című nemzetközi tárlatot. A Mirella Bentivoglio (olasz vizuális költő) szervezete rendezvényen kizárólag nyelvi kísérleteket végző, élő és már elhunyt műalkotók munkáit állították ki, szám szerint hatvankilencet. Az anyagból kiderül, hogy a választás azokra a műalkotókra esett, akik valamilyen módon úttörő szerepet játszottak vagy játszanak a nemzetközi művészeti életben.

Az elhunytak közül Tatjana V. *Vecserka* (az orosz dadaizmus képviselője), Tatjana *Goncsarova* (Larionov munkatársa), Benedetta *Marinetti* (Filippo Tomaso Marinetti futurista vezér felesége), Ketty *La Rocca* (a Gruppo 70 megalakításának kezdeményezője), Sonia *Delanay* stb. alkotásait mutatták be. Az élő és ma is aktív avantgarde-or többek között Mary Ellen *Solt* (USA-beli szemiológus és költő), Ilse *Garnier* (Pierre Garnier-nek, a spacionizmus atyjának felesége és munkatársa), Cathy *Barbarian* (USA-beli zeneszerző és előadó,

a modern zene egyik legkiválóbb úttörője, performance-művész, Berio, Cage, Bussotti és Sztravinszkij műveinek tolmácsolója) képviselte.

Jugoszláv részről *Ladić* Katalin (a hangköltészet, a happening és a per-

formance hazai úttörője) és Biljana *Tomić* (a typoézis létrehozója) állított ki. A tárlat anyagát antológia formájában is kiadják.

Sz. B.